

узагальнення: податки розглядаються як обов'язкові платежі, що використовуються для фінансування суспільних благ і послуг; є дієвим засобом фінансової політики держави для впливу на розташування ресурсів, перерозподіл багатства, суспільний вибір громадян у демократичному суспільстві.

В умовах економіки добробуту податки є безальтернативним за вагомістю джерелом формування доходів бюджету держави та багатофункціональним інструментом перерозподілу ВВП з метою соціального забезпечення громадян і досягнення стійкого економічного зростання. Податки встановлюються на законодавчому рівні, тому є демократичними за способом встановлення та обов'язковими за процедурою сплати. Предметом подальших досліджень можуть стати шляхи реформування податкової системи України відповідно до зазначених принципів.

### Література

1. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс, 1978. – С. 155-157.
2. Самюелсон П.А., Нордгауз В.Д. Макроекономіка/ Пер. з англ. – К.: Основи. – 1995. – С. 213-219, 388-396.
3. Шаблиста Л.М. Податки як засіб структурної перебудови економіки: Наук. видання. – К.: Інститут економіки НАН України. – 2000. – С. 7-8.
4. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посіб. – К.: НІОС. – 2000. – С. 41.
5. Демиденко Л.П. Розвиток теорій оподаткування вченими Заходу// Фінанси України. – 2004, № 5. – С. 117.
6. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу у ХХ столітті: (теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). – Львів: Каменяр. – 2000. – С. 165.

## УДК 331.56/57(477) Студ. Х.І. Куниш; асист. С.М. Лихолат – Львівська КА ПРОФЕСІЙНО-КВАЛІФІКАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто вплив професійно-кваліфікаційного рівня на розвиток суспільства.

**Ключові слова:** працевлаштування, оплата праці, умови праці, потенціал.

### *Stud. H.I. Kunysh; assist. S.M. Lykholat – Commercial Academy of L'viv* **Professionally-qualifying aspects of development of economy of Ukraine**

In this article it was discussed the problem of the influence of a professional-qualified level on developing of the society.

**Keywords:** Employment, payment of labours, terms of labours, potential.

На сучасному етапі формування України постає проблема зайнятості населення з різним рівнем кваліфікації. Це пояснюється тим, що більшість висококваліфікованого населення знаходиться на обліку у службі зайнятості, чи виїхали за кордон через недостатній рівень оплати своєї праці. Цю проблему досліджували такі вчені як А.С. Криклій [1], В.М. Лич [2], А.І. Саввов [3], О.Г. Чувардинський [4], О. Яременко [5] та ін.

Минуле десятиліття характеризується тим, що більшість кваліфікованих працівників через складний стан економіки країни змушені були виїхати за кордон і працювати на збагачення інших країн. Так, справді, становище

України в перші десять років незалежності було важким. Банкрутство підприємств, скорочення робочих місць, економічні кризи – ось характерні для цього періоду явища.

Перехід України до нових суспільно-економічних відносин зумовив необхідність реформування ринку праці. Законодавче визначення безробіття як соціально-економічного явища відбулося у 1991 р. з прийняттям Закону України "Про зайнятість населення". Цим законом визначено добровільність праці, право громадян на вільне обрання виду діяльності, а також правові, економічні та організаційні основи зайнятості населення України, його захист від безробіття та соціальні гарантії з боку держави в реалізації громадянами права на працю [1, с.24].

У 1991 р. в Україні була створена Державна Служба зайнятості, яка допомагає громадянам у працевлаштуванні. Ця Служба пропонує широкий спектр вирішення проблеми безробіття: зареєстровані отримують певну компенсацію у формі грошей, служба знаходить роботу за вміннями чи перекваліфіковує на професію, що користується попитом на ринку праці.

З числа висококваліфікованого населення значна частина була незайнятою і перебувала на обліку у Службі Зайнятості. Чисельність незайнятих громадян, які перебувають на обліку в Службі зайнятості в період 1998–2003 рр. за освітою зростає і в 2003 р. відносно до 1998 становила 101,1 %, в тому числі: чисельність незайнятого з повною вищою 108,8 %, базовою вищою 100,5 %, професійно-технічною освітою 101,3 %, базовою загальною середньою 105,8 %. Зниження чисельності незайнятих осіб, які перебували на обліку в Службі зайнятості у 2003 р. відносно до 1998 відбулось за такими категоріями: з повною загальною середньою освітою – 98 %, початковою – 30,9 %. Таким чином, найбільш високі темпи зростання незайнятого населення спостерігається у осіб з повною вищою та базовою загальною середньою освітою [3, с.10].

Ненормований робочий час, погані умови праці, недостатня оплата призводять до того, що працівники шукають додаткових джерел отримання доходів, що в свою чергу псує їх стан здоров'я, бо кожному потрібен відпочинок, задоволення певних особистих потреб. Здоровий працівник – запорука успіху кожного підприємства і держави в цілому [1].

Через складне економічне становище частина незайнятого населення відкрили свої підприємства і перемістились у сферу самозайнятих. Така тенденція спостерігається завжди при економічних кризах. Так, у період 2000–03 рр. чисельність самозайнятих збільшилась на 21,4 [1].

Понад третина самозайнятих не мають професії, значна частина їх працює не за фахом. Так, серед самозайнятого населення, що реалізує власну економічну активність у торгівлі, продавці за освітою становлять тільки 2,6 %. Разом з тим 13 % мають дипломи технічних працівників у галузі прикладних наук та техніки, 8,3 % за освітою – професіонали в галузі математичних, фізичних та технічних наук, 4,4 % – викладачі, 5,5 % – кваліфіковані робітники металургійної та машинобудівної галузей [1, с.26].

З кожним роком в Україні, як і світі, все більше цінуються знання, освітній рівень. Підвищення наукового, творчого, інтелектуального потенціалу суспільства є необхідною умовою забезпечення позитивної динаміки розвитку рівня освіти. В цілому індекс людського розвитку відображає як величину благополуччя, так і якість життя населення країни [2, с.117]. Одним з перших розрахунків ефективності освіти здійснив академік С. Струmilін. За його підрахунками, збільшення витрат на освіту удвічі приводить до приросту національного доходу у 4 рази. За рахунок освіченості робітника, досягнутої упродовж року навчання, продуктивність його праці зростає на 30 %. Спеціальні дослідження довели, що працівники з повною середньою освітою приблизно у 1,5 раза швидше опановують нову техніку, ніж з неповною, та на перехід до 4 тарифного розряду вони витрачають у середньому у 1,5-2,5 раза менше часу [1, с.29-30].

Першим кроком в галузі освіти є орієнтування на Булонський процес навчання, що дасть підставу для визнання дипломів наших спеціалістів за кордоном і продовжувати навчання у різних навчальних закладах інших країн. Президент підписав указ про запровадження у школах незалежного тестування. Тестування – спосіб подолання невідповідності навчальної програми з програмою вступу у вуз. Значення вищої освіти підсилюється впродовж новітніх технологій, які самі по собі є майже цілком інтелектуальним продуктом. Продуктивність праці все більше залежить не від кількості працівників, а від їхньої компетентності, мобільності, спроможності до швидкої зміни видів діяльності, адаптованості до нових умов потреби постійного навчання, модернізації економічних відносин [3, с.13].

Отже, розглянувши професійно-кваліфікаційні аспекти розвитку економіки України, ми дійшли висновку, що за загальноосвітнім потенціалом її населення в цілому має досить високий рівень. Приєднання нашої країни до Булонського процесу відкриває перед нею нові перспективи.

### Література

1. Криклій А.С. Неперервна освіта персоналу та методи її оцінки// Економіка і держава. – 2005, № 2. – С. 29-32.
2. Лич В.М. Сутнісна характеристика категорій трудового потенціалу// Формування ринкових відносин в Україні. – 2005, № 6(49). – С. 114-119.
3. Саввов А.І. Аналіз професійно-кваліфікаційного рівня та зайнятості представників середнього класу// Формування ринкових відносин в Україні. – 2004, № 11(42). – С. 9-15.
4. Чувардинський О. Актуальні проблеми зайнятості населення в Україні і країнах, що приєднались до ЄС// Економіка і держава. – 2005, № 2. – С. 24-28.
5. Яременко О. Багаті і бідні, – як ми себе ідентифікуємо// Україна: аспекти праці. – 2002, № 8. – С. 49-51.

УДК 339.727.22

*Аспір. С.М. Лакіш – Львівський НУ ім. Івана Франка*

### РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ

Розглядається роль органів місцевого самоврядування в управлінні інвестиційними процесами в регіоні.